

KSIĄDZ AUGUSTYN TROJANOWSKI (1757-1839)

W kościele pw. św. Dominika i Matki Bożej Szkaplerznej w Łabuniach (obecnie diecezja zamojsko-lubaczowska), na ścianie prezbiterium usytuowana jest marmurowa tablica epitafijna. Została ona wykonana w marcu 1831 roku i jest poświęcona pamięci księdza Augustyna Trojanowskiego, proboszcza łabunieckiej parafii w latach 1792-1839. Na tablicy zostały wypisane zasługi księdza dla kościoła w Łabuniach. Czytamy:

Tu spoczywają zwłoki oycy sierot Dobrodzieia biednych. Gorliwy obrońca czci Boga. On przyozdobił kościół łabonski organem Nowem oraz naczyniami srebrnemi i bogatemi ubiorami kapłańskimi. Zgody przyjaciel, zbawienia dusz gorliwy pasterz, kaznodzieia wzorowy, wszystkich cnot przykład. Uczonych doktor. Wierny tronowi wielebny w obydwóch kapitulach. Wysoko szanowany od biskupow diecezjalnych słowem od wszystkich ludzi powszechnie kochany. O którym prawdziwie powiedziec należy kapłan za życia dostąpił chwały w Narodzie.

Xiądz Augustyn Trojanowski

Senior kanonik pierwszej kolegiaty Zamojskiej, teraz senior kanonik katedralny lubelski, proboszcz łabuński przez lat 47. Żył lat 72. Umarł dnia 31 marca 1839 roku o go 9 rano w dzień pierwszy zmartwychwstania To gdy czytasz zapłacz bo wydarta ozdoba świata i wiecznego mu życz spoczynku.

W oparciu o materiały publikowane oraz dokumenty źródłowe możliwe jest ustalenie informacji o rodzinie ks. Augustyna Trojanowskiego, jego dziejach oraz zainteresowaniach. Wiadomości o pochodzeniu księdza są zawarte w Aktach Stanu Cywilnego parafii

Epitafium ks. Augustyna Trojanowskiego w łabunieckim kościele,
 fot. Agnieszka Szykuła, 2009 r.

rzymskokatolickiej w Łabuniach. Dzięki odnalezionemu testamentowi, spisyanemu w 1839 roku u tomaszowskiego notariusza Grzegorza Kozłowieckiego możliwe jest odtworzenie inwentarza własności ks. Trojanowskiego, warunków w jakich żył oraz osób z którymi spotykał się, z wykazu literatury można wyciągnąć wnioski na temat jego zainteresowań. Interesujące są również opisy wyglądu budynków parafialnych z lat 30. XIX wieku zawarte w pośmiertnym inwentarzu majątku księdza Trojanowskiego¹.

Jak wynika z Aktu Zgonu, ksiądz Augustyn Trojanowski był synem Franciszka i Agnieszki ze Strzałkowskich, zmarłych w Kocku

¹ Archiwum Państwowe w Zamościu (dalej APZ), Akta Notariusza Grzegorza Kozłowieckiego w Tomaszowie Lubelskim, 1939 r., sygn. 30 (każdy dokument w tej teczce jest oddzielnie paginowany); Archiwum Archidiecezji Lubelskiej, (dalej AAL) Rep 60 IV b, parafia w Łabuniach, sygn. 143, s. 1-16.

w 1757 roku. Urodził się w miejscowości Korszno w 1757 roku². Nie posiadamy informacji na temat miejsca pobytu i kształcenia Trojanowskiego, z badań ks. Franciszka Stopniaka, wynika, że Trojanowski co najmniej od 1800 roku należał do zamojskiej kapituły. W 1800 r. otrzymał kanonię Rutkowskiego, w 1820 roku został prokuratorem, a w 1832 roku przeszedł do Lublina, gdzie uzyskał kanonię katedralną³.

W roku 1792 ksiądz Augustyn Trojanowski objął funkcję proboszcza w parafii w Łabuniach. Jak pisał w sporządzonym w tym samym roku testamencie, został w Łabuniach zniszczony przez piorunowy ogień zabudowania parafialne, ponownie zniszczone podczas panującej w 1831 roku epidemii⁴.

Zabudowania parafialne graniczyły od północy z gościńcem tyszowieckim, na południe i ku zachodowi z drogą do Łaszczowa⁵.

Ksiądz Trojanowski mieszkał w domu kapelana, *ku południowi frontem, postawionym, całym z cegły murowanym, pod gontem*⁶. Do domu prowadził ganek o dwóch filarach, do środka wchodziło się przez drzwi na zawiasach i hakach. Ksiądz Augustyn Trojanowski miał do dyspozycji trzy izby *deskami przepierzone* o trzech oknach z okuciem. W pokoju stał *piec z cegły ogrzewany* i *kominek szafiasty* oraz *szafa stara na rzeczy za szkłem*⁷. Na skromne wyposażenie pokoju składał się ponadto *stół z szufladą sosnowy, takiż mniejszy bez szuflady, skromne krzesła, landshaft jeden i łóżko drewniane stare*⁸. Wśród rekwizytów należących do ks. Trojanowskiego wymieniana jest też *fajeczka stara* i *uzdreko*⁹. Interesująco przedstawia się wykaz ksiąg należących do księdza Trojanowskiego. W zbiorach proboszcza przeważały księgi o tematyce religijnej,

² Archiwum Państwowe w Lublinie (dalej APL), Parafie rzymskokatolickie w województwie lubelskim, sygn. 106; Akta parafii w Łabuniach, Urząd Stanu Cywilnego, Akta Zmarłych, 1839 r., s. 357.

³ Ks. F. Stopniak, *Dzieje Kapituły Zamojskiej*, Lublin 1962, s. 198. Kanonia to urząd kościelny, kanonikami nazywa się księży skupiających się przy kolegiacie lub katedrze, w tym przypadku przy kolegiacie zamojskiej.

⁴ APZ, Akta Notariusza Grzegorza Kozłowieckiego w Tomaszowie Lubelskim, 1939 r., sygn. 30, s. 2.

⁵ Dalej AAL, Rep 60 IV b, parafia w Łabuniach, sygn. 143, s. 11.

⁶ APZ, Akta Notariusza Grzegorza Kozłowieckiego w Tomaszowie Lubelskim, 1939 r., sygn. 30, s. 1-2.

⁷ AAL, Rep 60 IV b, parafia w Łabuniach, sygn. 143, s. 8.

⁸ Tamże.

⁹ Tamże.

rolniczej oraz geograficznej. Trojanowski posiadał m.in. *Biblię Wójka z 1599 gotycko-polskim pismem*, *inne pisma religijne* i *Kazania Skargi*, *Dzieje kościoła powszechnego* tego samego autora, książkę pt. *Mowy o wychowaniu młodzieży a obrona chrystianizmu*, *Religia i cnota Chrześcijańska*, *Ustawy Synodu prowincjonalnego gnieźnieńskiego*, *Nayprostrze i najistotniejsze nauki religii chrześcijańskiej* oraz *Traktat Rabina Samuela Radlińskiego*. Z dziedziny geografii zostały odnotowane: *Geografia powszechna*, *Geografia X Franciszka Sierczyńskiego*, tom 3 oraz z zakresu rolnictwa: *Doświadczenia gospodarskie*, *O ziemskim systemie kredytów*, *Nauka o wychowaniu źrebiąt* i *Łatwy sposób uprawiania roli*. Ogółem w swoich zbiorach ks. Trojanowski posiadał 91 ksiąg¹⁰.

Jak czytamy w inwentarzu, na prawo od wejścia głównego domu księdza proboszcza, znajdowała się kuchenka z pokojem oraz spiżarka. Za domem proboszcza był ogród, który graniczył od północy z rzeczką, na którym żyto wysiewa się i *zasadzonych jest drzew owocowych sztuk dwanaście*¹¹.

W skład zabudowań folwarcznych wchodziła *szopa kapelniana przez kapłana wybudowana, z drzewa słomą kryta*, w której w 1839 roku ks. Augustyn Trojanowski posiadał w swoim gospodarstwie *cztery krowy, dwie jałówki, dwie maciory stare jednego wieprza oraz klacz siałą, szpakowatą lat 10 mającą*¹².

Jak wynika z dokumentów źródłowych, od ok. 1815 r. gosposią ks. Trojanowskiego była mieszkanka Łabuń, Tekla Ulińska, której po śmierci Trojanowski przepisał znaczną część swojej własności. W dokumentach jest również informacja, że w latach 20. Trojanowski utrzymywał swego siostrzeńca, ucznia szkół Zamoyskich¹³.

Co najmniej od 1832 roku wraz z Trojanowskim mieszkał chłopiec, *po zmarłym żołnierzu Wojska Polskiego sierota do domu mojego wzięta*¹⁴, którym w testamencie wskazał zająć się swej gosposi Tekli Ulińskiej.

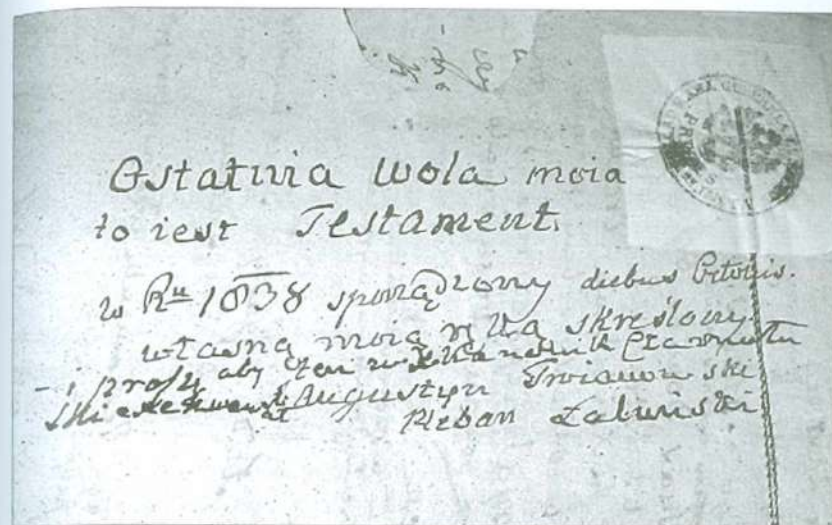
¹⁰ Tamże, s. 8v-9.

¹¹ Tamże, s. 10.

¹² APZ, Akta Notariusza Grzegorza Kozłowieckiego w Tomaszowie Lubelskim, 1939 r., sygn. 30, s. 1-2.

¹³ Tamże.

¹⁴ Tamże.

Karta testamentu ks. Augustyna Trojanowskiego z jego podpisem, APZ, Akta Notariusza Grzegorza Kozłowieckiego w Tomaszowie Lubelskim, 1939 r., sygn. 30.

Trojanowski wspomina w ostatnim akcie woli również o proboszczu Dubowskim, który zawsze służył mu dobrą radą oraz o księdzu wikarym w parafii w Łabuniach Remigianie Kołodziejowskim. Píše też o hrabiach Tarnowskich, właścicielach folwarku w Łabuniach i nazywa ich *najlaskawszymi kolatorami*. Poleca im również ks. Wikarego parafii w Łabuniach, Remigiusza Kołodziejowskiego¹⁵.

Jak wynika z innych dokumentów, ks. Kołodziejowski objął funkcję proboszcza parafii w Łabuniach po śmierci Trojanowskiego i pełnił ją do dnia swojej śmierci – 20 lipca 1847 roku¹⁶.

AGNIESZKA SZYKUŁA-ŻYGAWSKA – historyk sztuki, doktorantka Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego. Zainteresowania skupia na sztuce i kulturze materialnej Zamojszczyzny.

¹⁵ Tamże.

¹⁶ A. Szykuła, *Rzymskokatolicka parafia pw. św. Dominika i Matki Bożej Szkaplerznej w Łabuniach*, ZKK, nr 1/2008, s. 22.